

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA OPORUKA (TESTAMENATA, LEGATA)

(tj. oporučnih naloga nasljedniku, ili nekom drugom licu, da se nekoj osobi isplati stanovita svota novaca ili da joj preda određeni dio imovine, ili da izvrši neku njegovu želju)

GLAVA

oporuka i govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Oporuka čovjeka (treba da) je napisana kod njega." I (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Propisalo se je na vas kada je prisutna jednom vas smrt ako je ostavio (kakva) dobra, oporuka za dva roditelja i najbližnje sa poznatim (uobičajenim načinom - to je propisano kao) dužnost na bogobojazne. Pa ko zamijeni njega (oporučivanje) poslije što je čuo njega, pa njegov grijeh je samo na (one) koji zamjenjuju njega, zaista Allah je čujni i znalac (tj. sve čuje i zna). Pa ko se pobojava od oporučitelja naginjanja ili grijeha, pa izmiri (popravi, napravi bolje) između njih, pa nema grijeha na njega, zaista Allah je veliki opraštač, milostiv."

"Dženefen" je (isto što i) "mejlem": naginjanje (tj. sa pravoga postupka skretanje, proizvoljnost, nepravednost). "Mutedžanifun" je (isto što i) "mailun": koji se naginje (skreće iz uspravnoga stava).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Nije dužnost (ili: Nije pravo jednoga) čovjeka muslimana (što) je za njega stvar (neka, tj. koji ima neku stvar, nešto da) oporuči u (tj. o) njoj (nije pravo da on) zanoći dvije noći (dručkije) osim (u takvoj pripravnosti da) i njegova oporuka je napisana kod njega." Slijedio je njega (tj. Malika) Muhamed, sin Muslima, od Amra, od Ibnu Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Harisa, pričao nam je Jahja, sin Ebu Bukejra, pričao nam je Zuhejr, sin Muavije, Džu'fija, pričao nam je Ebu Ishak od Amra, sina Harisa, šurjaka ("hatenun": zet, šurjak, šura; tast, punac.) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, brata Džuvejrijete, kćeri Harisa, rekao je:

Nije ostavio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kod svoje smrti srebrenjaka, a ni zlatnika, a ni roba, a ni robinje, a ni stvar (kakvu drugu) osim svoju bijelu mazgu, i svoga oružja i (neke) zemlje (što) je učinio nju milostinjom.

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Malik, pričao nam je Talhate, sin Musarrifa, rekao je: pitao sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

"Da li je bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, oporučio (kakvu oporuku)?" Pa je rekao: "Ne." Pa sam rekao: "Kako (to)? Propisala se na ljude oporuka. Ili: Zapovjedilo im se za oporuku." Rekao je: "Oporučio je za knjigu Allaha (da se pridržavaju i rade po njoj)."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Ismail od Ibnu Avna, od Ibrahima, od Esveda, rekao je:

Spomenuli su kod Aiše da je Alija, bio zadovoljan Allah od njih dvoje, bio oporučen (preporučeno za prvoga halifu). Pa je rekla:

"Kada je oporučio (Muhamed a.s.) k njemu (?), a već sam bila prislonjačica njega k svojim prsima, ili je rekla: svome krilu, pa je pozvao za leđen (leginj, lavor da mu se donese, prikuči), pa zaista već se je nageo (savio) u mome krilu, pa nisam opazila da je on već umro. Pa kada je oporučio k njemu?"

GLAVA:

Da (musliman) ostavi svoje nasljednike (kao) imućne bolje je od (toga) da pružaju dlanove ljudima (tj. bolje je nego da prose milostinju od ljudi poslije njega).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Sada, sina Ibrahima, od Amira, sina Sada, od Sada, sina Ebu Vakasa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) posjeti mene, a ja sam u Meki (bolestan za vrijeme oproštajnoga hodočašća). A on mrzi (tj. Muhamed a.s. ne pokaziva raspoloženja prema tome) da umre u zemlji koja (je takva da) je iselio iz nje (tj. nije želio da umre u zemlji čiji su stanovnici nekad bili takvi prema njemu da je morao iz te zemlje da ode, da se iseli). Rekao je:

"Pomilovao Allah sina Afra-ovoga!"

(Ovim je riječima Muhamed a.s. izražavao žaljenje što Sad, sin Havle, kojega ovdje naziva sinom Afre, umro u Meki iz koje je nekad i on bio iselio.)

Rekao sam: "O poslaniče Allaha! Oporučujem za svoje imanje, sve (tj. cijelo od) njega (tj. zaveštavam ga, dajem ga u zakladu)." Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Pa polovinu." Rekao je: "Ne." Rekao sam: "Trećina." Rekao je: "Pa trećina (može da se dadne, da se da u zakladu), a (i) trećina je mnogo. Zaista (da) ti ostaviš tvoje (svoje) nasljednike (kao) imućne (kad već imaš stečeno imanje) bolje je od (toga) da ostaviš njih (ili: bolje je nego da ih ostaviš kao siromašne, (i da) pružaju dlanove ljudima (tražeći nešto od onoga što) je u njihovim rukama. I zaista ti što god si utrošio od (kakva) troška, pa zaista on je (to je) milostinja, čak zalogaj (što) podigneš njega k ustima tvoje (svoje) žene. I možda Allah da uzdigne tebe pa (da) će se okoristiti s tobom (neki) ljudi, a oštetiće se s tobom drugi (tj. a neki - misli na neprijatelje Islama - imaće štetu od tebe)." A nije bilo za njega tada osim kći (tj. A tada, u to vrijeme Sa'd nije imao osim jedne kćeri ni druge djece ni kakvih drugih nasljednika).

GLAVA

oporuke sa trećinom (imanja, tj. davanja u zakladu, u dobrotvorne svrhe trećine imetka, vlastitoga imetka testamentom).

A rekao je Hasen: Nije dozvoljeno (ni) za muslimanskoga šticećenika oporuka osim trećina (tj. I nemusliman koji je u islamskoj zemlji, državi pod zaštitom muslimana, ne može

po islamskim propisima testamentom oporučiti, ostaviti u zakladu više od jedne trećine svoga imanja). A rekao je Allah, uzvišen je:

"I da (znaš da ti se naređuje): Sudi među njima sa (onim, tj. po onom) što je spustio Allah...".

(Ovo je osnov za prednji stav Hasena jer se riječi "među njima" odnose na nemuslimane.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Hišama, sina Urveta, od njegovog oca, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Da su spustili ljudi k četvrtini (tj. na četvrtinu svoje oporuke), jer zaista je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Trećina, a (i) trećina je mnoga (mnogo), ili velika."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, pričao nam je Zekerija, sin Adija, pričao nam je Mervan od Hišama, sina Hišama, od Amira, sina Sa'da, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Razbolio sam se, pa je posjetio mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Moli Allaha da ne povrati mene na moju petu."

(Veli se da to znači: "da ne umrem u Meki iz koje sam nekad morao iseliti.")

Rekao je:

"Možda Allah (da) će podignuti tebe (sa postelje, tj. možda ćeš ozdraviti), i okoristiće s tobom (neke) ljude." Rekao sam: "Hoću da oporučim, a za mene (tj. u mene) je samo (jedna) kći." Rekao sam: "Oporučujem s polovinom (tj. Oporučujem polovinu svoga imanja)." Rekao je: "Polovina je mnogo." Rekao sam: "Pa trećinom." Rekao je: "Trećina (može), a (i) trećina je mnogo, ili velika (veliko)." Rekao je: Pa su oporučivali ljudi sa trećinom, i dozvoljeno je bilo to njima.

GLAVA

govora oporučitelja staraocu (izvršitelju oporuke): "Dogovaraj se s mojim djetetom (tj. Pripazi, pogledaj na moje dijete)!" I (GLAVA onoga) što je dozvoljeno staraocu od tvrdnje (ili: od tužbe).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ibnu Šihaba, od Urveta, sina Zubejra, od Aiše, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je ona rekla:

Bio je Utbete, sin Ebu Vakasa, oporučio k svome bratu Sadu, sinu Ebu Vakasa, da: "Sin robinje Zemata je od mene, pa zgrabi (tj. uzmi, primi) ga k tebi (sebi nakon moje smrti)." Pa pošto je bila godina oslobođenja (Meke, tj. Pa kada su muslimani oslobodili Meku od idolopoklonika), uzeo je njega Sad, pa je rekao: "Sin moga brata je (ovaj dječak), već je bio oporučio k meni o njemu." Pa je ustao Abd, sin Zemata, pa je rekao: "Moj brat (je ovaj dječak) i sin robinje moga oca, rodio se na njegovoj postelji." Pa su se međusobno potjerali njih dva k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Sad: "O poslaniče Allaha! Sin moga brata je (ovaj dječak), bio je oporučio k meni o njemu." Pa je rekao Abd,

sin Zemata: "Moj brat je, i sin robinje moga oca je." I rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"On je za tebe (tj. On je tvoj), o Abde, sine Zemata! Dijete je postelji, a bludniku je kamen." (To jest: "Dijete pripada onome na čijoj se je postelji rodilo, a oženjenoga bludnika treba kamenovati.") Zatim je rekao za Sevdu (tj. rekao je Sevdin), kćer Zemata: "Zastri (tj. Zakloni) se od njega (od toga dječaka)." Zbog (toga joj je to rekao) što je vidio (nešto) od njegove sličnosti sa Utbetom (koji mu je po prilici bio nezakoniti otac). Pa je nije vidio dok je sreo (ili: dok nije sreo) Allaha (tj. nije nju vidio do smrti).

GLAVA:

Kada je dao znak bolesnik sa svojom glavom jasnim pokazivanjem, dozvoljeno je (takvo oporučivanje).

PRIČAO NAM JE Hassan, sin Ebu Abbada, pričao nam je Hemmam od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) Židov stucio (smrvio) glavu (jedne) djevojke (ili: robinje stavivši joj glavu) među dva kamena. Pa se reklo njoj:

"Ko je učinio (to) s tobom? Je li omsica (Je li taj-i-taj to učinio?) Je li omsica?" Dok se je imenovao (tj. spomenuo taj) Židov. Pa je dala znak sa svojom glavom. Pa se došlo sa njim (tj. Pa je doveden). Pa je neprestano (ispitivan) dok je priznao. Pa je zapovjedio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio pa se je stucala (smrvila) njegova glava (tj. glava toga Židova) sa kamenjem.

(Tri mezheba osim hanefija kažu da će se ubica na isti način ubiti kako je on ubio svoju žrtvu. Podloga im je navedeni hadis. Hanefije kažu da je navedeni slučaj bio u vrijeme kada je bilo dozvoljeno ubicu mrcvariti, ali je mrcvarenje poslije dokinuto, ukinuto - pa se ubica svake vrste ima ubiti samo sabljom, mačem. Podloga hanefita, hanefija je hadis koji je zabilježio u svojoj zbirci Ibnu Madže, a koji glasi: "La kavede illa bissejfi: Nema odmazde osim sa sabljom, mačem." Istina ima prigovora jednome pripovjedaču koji se u senedu-lancu pripovjedača ovoga hadisa nalazi, ali ga neki smatraju i istinitim čovjekom. Isto tako i u pogledu svjedočenja ili oporuke i sličnoga od strane običnoga bolesnika pomoću znaka, tj. davanjem znaka glavom - pravnici se razilaze. Ebu Hanife kaže da to vrijedi samo za nijemoga bolesnika ili koji je izgubio dar govora, a za druge bolesnike ne vrijedi dok ne progovori, dok ne izgovori ono o čemu se radi. Čak i u gornjem slučaju u hadisu, kažu hanefijski pravnici, Židov nije osuđen samo na osnovu davanja znaka glavom smrvljene djevojke, nego je Židov doveden i ispitivan, pa tek kada je priznao, on je onda osuđen. To su neke najvažnije napomene u vezi tumačenja ovoga hadisa koje su prenešene iz komentara Ajnije i Kastalanije.)

GLAVA:

Nema oporuke za nasljednika (Nema oporuke nasljedniku).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, od Verka'a, od Ibnu Ebu Nedžiha, od Ata'a, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je imetak za dijete, a bila je oporuka za dva roditelja (tj. za roditelje), pa je dokinuo Allah od toga što je želio (tj. što je htio), pa je učinio za muško kao udio dvije

ženske. I učinio je za roditelje za svakoga od njih dva šestinu, a učinio je za ženu osminu i četvrtinu, a za muža polovinu i četvrtinu.

(Neće se navoditi tumačenja ovoga hadisa, jer bi bilo prevođenje originala preopširno ako bi se davao o svakom hadisu komentar i tumačenje.)

GLAVA

milostinje kod smrti.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'-a, pričao nam je Ebu Usamete od Sufjana, od Umareta, od Ebu Zur'ata, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je (jedan) čovjek Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"O poslaniče Allaha! Koja je milostinja najvrijednija?" Rekao je: "Da milodariš, a ti si zdrav, pohlepan, nadaš se bogatstvu, strahuješ od siromaštva (bojiš se siromaštva). A ne iščekivaj (Ne čekaj) dok (nastupi vrijeme) kada je doprijela (doprla duša u) grlo, (pa da) rekneš: za omsicu (za tog-i-tog) je toliko, a za (a za tog-i-tog) je toliko (tj. omsici, tom-i-tom toliko dajem, određujem, a omsici toliko)." A već je bilo za omsicu.

(Dakle: A već tom-i-tom, tada svakako to i pripada.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "... od poslije oporuke (što) oporuči za nju ili duga....".

A spominje se da je Šurejh, i Umer, sin Abdulaziza, i Tavus, i Ata', i Ibnu Uzejnete (da) su dozvolili priznanje bolesnika za dugovanje. A rekao je Hasen: Najpraviše je (ono) što je milodario čovjek zadnjeg dana od ovozemnosti (ovozemaljskog života) i prvoga dana od zadnjega (tj. od budućega svijeta i života). A rekao je Ibrahim i Hakem: Kada je očistio nasljednika od duga, očistio se (tj. kada je umrli na smrti izjavio da nije dužan nikome, onda nasljednik ne mora priznati dugovanje koje neko izjavi da mu je dugovao umrli). A oporučio je Rafi', sin Hadidža, da se ne otkriva njegova žena Fezarija od (onoga) što su se zaključala nad njim njezina vrata.

(To jest: Da se imovina koja je u njezinoj sobi ne otkriva, ne dijeli na nasljednike - nego da njoj pripada.)

A rekao je Hasen: Kada je rekao svome robu kod smrti: Bio sam oslobodio tebe, dozvoljeno je. A rekao je Šabija: Kada je rekla žena kod svoje smrti: "Zaista moj muž platio je meni (moje pravo, dug) i zgrabila sam (uzela sam) od njega", dozvoljeno je. A rekao je neki (od) ljudi: Neće se dozvoliti (Ne dozvoljava se) njegovo priznanje (tj. priznanje bolesnika da je dužan neki dug jednom nasljedniku - misli se na bolesnika na smrtnoj postelji) zbog lošeg mišljenja s njim za nasljednike (tj. zbog lošeg mišljenja koje se može pojaviti kod ostalih nasljednika s tim priznanjem, zbog toga priznanja smrtnoga bolesnika, jer mogu da sumnjaju da bolesnik hoće s tim da nagodi više imetka tom jednom nasljedniku). Zatim je smatrao lijepim (taj neki od ljudi takav isti postupak u drugim prilikama), pa je rekao: Dozvoljava se njegovo (bolesnikovo) priznanje za ostavljenu stvar (na čuvanje), i robu i udruženu trgovinu (udruženu trgovačku robu). A već je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Čuvajte se mišljenja (lošega, tj. sumnjičenja), pa (jer) zaista mišljenje (loše) je najlažnije pričanje." A nije dozvoljen (ne dozvoljava se) imetak muslimana (koji je priznat njima od nasljednika) zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio:

"Znak dvoličnjaka je (i to) kada se povjerilo (njemu nešto na čuvanje), iznevjerio je (pronevjerio je)." A rekao je Allah, uzvišen je:

"Zaista Allah zapovijeda vama da izvršavate (tj. da uručujete) povjerene stvari k njihovim porodicama (tj. vlasnicima)....". Pa nije naročito istakao (Allah u tom ajetu nikakvoga) nasljednika, a ni (nekoga drugoga) osim njega. (Tj. osim nasljednika.) O njemu (tj. o njegovu govoru: "Znak dvoličnjaka je to kada se njemu povjeri nešto na čuvanje, iznevjeri", - o tom) je (pripovjedao) Abdullah, sin Amra, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Davuda, Eburrebi', pričao nam je Ismail, sin Džafera, pričao nam je Nafi', sin Malika sina Ebu Amira, Ebu Suhejl od svoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Znak dvoličnjaka su tri (osobine): kada priča, laže; i kada mu se povjeri, iznevjeri (pronevjeri); i kada obeća, učini protivno (obećanju)."

GLAVA

tumačenja govora Allaha, uzvišen je: "... od poslije oporuke (što) oporučujete s njom ili dugovanja....".

A spominje se da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, isplatio dug (dugovanje umrle osobe) prije oporuke (te osobe).

I (GLAVA) Njegova govora: "Zaista Allah zapovijeda vama da izvršite (predate) povjerene stvari k njihovoj porodici (vlasnicima)....". Pa izvršenje (predaja, uručenje) povjerene stvari je preče od dobrovoljnosti oporuke (od dobrog djela koje se učini dobrovoljno oporukom).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Nema milostinje osim od leđa bogatstva."

(I povjerena stvar, između ostaloga, može biti i novac koji je primio na čuvanje umrli dok je bio živ, pa ga trebaju nasljednici uručiti vlasniku. I dobro djelo koje se čini dobrovoljno oporukom, može se činiti i novcem. Oporukom čovjek za života određuje šta će se učiniti poslije njegove smrti. Nju obično sprovode u djelo čovjekovi nasljednici. Buharija iznosi stav da je preče povjerene stvari uručiti prvo, a onda sprovoditi oporuku umrloga.)

A rekao je Ibnu Abas: Neće oporučivati rob (drukčije) osim sa dozvolom svoje porodice. A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Rob je pastir u imanju svoga gospodina (gospodara)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Jusufa, pričao nam je Evzaija od Zuhrije, od Seida, sina Musejjeba, i Urveta, sina Zubejra, da je Hakim, sin Hizama, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Pitao sam (tj. Molio, tražio, iskao sam od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da me daruje, da mi da) pa je dao meni. Zatim sam pitao njega, pa je dao meni. Zatim je rekao meni: "O Hakime! Zaista ovaj imetak je zelen (tj. lijep kao zelena trava), sladak, pa ko uzme njega sa darežljivošću duše, blagosloviće mu se u njemu. A ko uzme njega sa nadnošenjem duše (tj. tražeći da se dadne njemu imetak), neće se blagosloviti njemu u njemu, i biće kao (onaj) koji jede, a neće se zasititi (a ne zasiti se, ne najede se). A najgornja ruka je bolja od najdonje ruke (najniže ruke)." Rekao je Hakim: Pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Tako mi (Onoga) koji je poslao tebe sa istinom neću postići (tj. uzeti ni od) jednoga (čovjeka) poslije tebe (nijednu) stvar (tako) da ću se rastati (sa) ovozemaljskim životom (tj. do smrti neću ni od koga više nikad ništa uzeti makar mi ko davao nešto iz darežljivosti svoje duše, a bez moga traženja i nadnošenja da me vidi pa da mi dadne)." Pa je bio Ebu Bekr (običaja da) zove (poziva) Hakima zbog (toga) da dadne (da da) njemu dar, pa nije htio da primi od njega (nijednu) stvar. Zatim je zaista Umer pozivao zbog (ili: radi toga da) dade (dadne, da) njemu, pa neće da primi njega (pa neće da ga primi). Pa je rekao (Umer): "O skupino muslimana! Zaista ja izlažem (nudim) na njega (tj. njemu) njegovo pravo koje je razdijelio Allah njemu od ovoga (ratnoga) plijena, pa neće da uzme njega. Pa nije postigao (tj. uzeo) Hakim (ni od) jednoga (čovjeka) od ljudi poslije Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (tako) da je preminuo (dok nije umro, a takog, takvog stava ostao), pomilovao ga Allah!"

PRIČAO NAM JE Bišr, sin Muhameda, Sahtijanija, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Junus od Zuhrije, rekao je: izvijestio je mene Salim od Ibnu Umera, od njegovoga oca, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: čuo sam poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Svaki (od) vas je pastir i pitan (će biti, odgovoran će biti) o svome stadu. I vođ je pastir i pitan (će biti) o svome stadu. I čovjek je pastir u svojoj porodici i pitan (će biti) o svome stadu. I žena je u kući svoga muža pastirica i pitana (će biti, odgovorna će biti) o svome stadu. I sluga u imetku svoga gospodara je pastir i pitan (će biti) o svome stadu." Rekao je: I mislim da je već rekao: "I čovjek je pastir u imetku svoga oca."

GLAVA:

Kada je zaveštao (dao u zakladu, uvakufio), ili je oporučio za svoje bližnje (rođake). I ko su bližnji (rođaci)?

A rekao je Sabit od Enesa: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu: "Učini nju (zemlju Biruha - Bejruha) za siromašne (između) svojih bližnjih!" Pa je učinio nju za Hassana i Ubejja, sina Ka'ba (tj. dao je nju njima dvojici). A rekao je Ensarija: pričao je meni moj otac od Sumameta, od Enesa kao hadis Sabitu, rekao je: "Učini nju za siromašne tvojih (svojih) bližnjih." Rekao je Enes: Pa je učinio nju za Hassana i Ubejja, sina Ka'ba, a bila su njih dva bliža k njemu od mene. A bilo je srodstvo Hasana i Ubeja od Ebu Talhata. A njegovo (Ebu Talhatovo) ime je Zejd, sin Sehla sina Esveda sina Harama sina Amra sina Zejda Menata sina Adijja sina Amra sina Malika sina Nedždžara. A Hassan je sin Sabita, sina Munzira sina Harama, pa se sastaju njih dva (Ebu Talha i Hasan) kod Harama, i on (Haram) je treći otac (predak njih dvojice). A Haram je sin Amra, sina Zejda Menata sina Adijja sina Amra sina Malika sina Nedždžara, pa on (Haram) sastavlja Hassana i Ebu Talhata. A Ubejj do šest očeva (tj. do šest predaka) do Amra, sina Malika (sastaje, sastavlja se sa Hassanom i Ebu Talhatom). A on je Ubejj, sin Ka'ba sina Kajsa sina Ubejda sina Zejda sina Muavijeta sina Amra sina Malika sina Nedždžara. Pa Amr, sin Malika sastavlja Hassana, i Ebu Talhata i Ubejja. A rekao je neki (od) njih (tj. neki pravnik): Kada je oporučio (čovjek) za

svoje srodstvo, pa ono je k njegovim očevima u Islamu (tj. pa to oporučivanje se treba smatrati da je namijenjeno njegovim precima koji su primili Islam).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu:

"Vidim (tj. ja mislim da je najbolje) da učiniš nju u najbliže (svoje srodnike, rođake)." Rekao je Ebu Talhate: "Učiniću (to), o poslaniče Allaha." Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u (tj. među) svoje bližnje i sinove svoga strica. A rekao je Ibnu Abas: Pošto je sišla (objava): "I opominji tvoje (svoje) rođake najbliže.", počeo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) doziva:

"O Fihrovići, o Adijovići!" (to su prezimena) za plemenske ogranke Kurejševića. A rekao je Ebu Hurejrete: Pošto je sišla (objava): "I opominji tvoje (svoje) rođake najbliže.", rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "O skupino Kurejševića!"

GLAVA:

Da li ulaze žene i dijete u najbliže (rođake)?

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: izvijestio me Seid, sin Musejbe, i Ebu Selemete, sin Abdurahmana, da je Ebu Hurejrete, bio zadovoljan Allah od njega, rekao:

Ustao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada je spustio Allah, moćan je i veličajan je: "I opominji tvoje (svoje) rođake najbliže.", rekao je:

"O skupino Kurejševića! - ili (je rekao neku drugu) riječ sličnu njoj (toj) - Otkupite vaše (svoje) duše (ili: svoje osobe ispravnim vjerovanjem i dobrim djelima). Neću odbiti od vas od Allaha (nijednu) stvar (tj. ja vam neću moći ništa koristiti kod Allaha ako ne budete vjerovali i radili dobra djela). O Abdumenafovići! Neću odbiti od vas od Allaha (nijednu) stvar. O Abbase, sina Abdulmuttaliba! Neću odbiti od tebe od Allaha (nijednu) stvar. O Safijja, tetko poslanika Allaha! Neću odbiti od tebe od Allaha (nijednu) stvar. I o Fatimo, kćeri Muhameda, pomilovao ga Allah i spasio! Pitaj (tj. Traži od) mene šta hoćeš od moga imanja. Neću odbiti od tebe od Allaha (nijednu) stvar." Slijedio je njega (Ebuljemana) Asbag od Ibnu Vehba, od Junusa, od Ibnu Šihaba.

GLAVA:

Da li se koristi (tj. da li će se koristiti) zakladnik sa svojom zakladom.

A već je sebi uslovio (uvjetovao) Umer: Nema (nikakva) grijeha na (onoga) ko upravlja njim (zakladnim imanjem) da jede. A već upravlja (njim sami) zakladnik i (drugi) osim njega. A takođe ko je učinio žrtvenu devu ili (neku) stvar za (tj. u ime) Allaha, pa njemu je (dozvoljeno) da se koristi sa njom kao što se koristi (ili: kao što će se koristiti i drugi) osim njega iako nije sebi uslovio (uvjetovao).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) tjera žrtvenu devu (tj. goni je pred sobom), pa je rekao:

"Uzjaši nju." Pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista ona je žrtvena deva (deva koja treba da se žrtvuje)." Pa je rekao u trećem ili četvrtom (upozorenju): "Uzjaši nju, teško tebi, ili: jao tebi!"

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Ebuzinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio (jednoga) čovjeka (da) tjera žrtvenu devu, pa je rekao:

"Uzjaši nju." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Zaista ona je žrtvena deva." Rekao je: "Uzjaši nju, teško tebi!" U drugom, ili trećem (upozorenju rekao mu je: teško tebi!).

GLAVA:

Kada je zaveštao (dao u zakladu jednu) stvar, pa nije dao (predao) nju k (drugom nekome) osim njega (osim sebe), pa ono (pa to) je dozvoljeno (takvo postupanje), jer je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, dao zaveštati (dao u zakladu) i rekao je: Nema grijeha na (onoga) ko upravlja njim da jede.

A nije naročito (osobito, specijalno) odredio da je upravljao (tj. da upravlja, da će upravljati) njim Umer ili (drugi neko) osim njega (tj. A Umer nije odredio da li će tim njegovim vakufom, imanjem datim u zakladu, upravljati on ili neko drugi osim njega). Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu:

"Vidim (tj. Mislim kao najbolje) da učiniš nju u najbliže (rođake)." Pa je rekao: "Činim (tj. Učiniću to)." Pa je razdijelio nju u svoje najbliže (rođake) i sinove svoga strica.

GLAVA:

Kada je rekao: "Moja kuća je milostinja radi Allaha!", a nije objasnio (da li je daje) za siromašne ili (za nekoga drugoga) osim njih, pa ono (pa to) je dozvoljeno (takvo postupanje), i staviće (tj. daće) nje u najbliže (rođake) ili gdje hoće.

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Ebu Talhatu kada je (ovaj) rekao: "Najdraži moj imetak k meni je Biruha (ili Bejruha), i zaista on je milostinja radi Allaha." Pa je dozvolio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to. A rekao je neki (od) njih (tj. neki pravnici): Nije dozvoljeno do (da) objasni za koga (tj. kome daje milostinju, u čiju korist daje u zakladu svoje imanje). A prvo je zdravije (tj. ispravnije negoli ovo drugo stanovište).

GLAVA:

Kada je rekao: Moja zemlja ili moj vrt je milostinja od moje majke (za moju majku), pa ono (pa to) je dozvoljeno (tako učiniti), iako nije objasnio za koga je to (tj. kome to daje).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Selama, izvijestio nas je Mahled, sin Jezida, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: izvijestio je mene Ja'la da je on čuo Ikrimeta (da)

govori: obavijestio nas je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Sa'd, sin Ubadeta, bio zadovoljan Allah od njega, (imao u životu takav slučaj da) je preminula (umrla) njegova majka, a on je odsutan od nje (tj. a on nije bio kod nje tada). Pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja majka je preminula, a ja sam odsutan od nje. Da li koristi njoj (kakva) stvar ako milodarim s njom (tj. ako milodarim nju - tu stvar) od nje (ispred nje, za nju - za majku)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zaista ja zasnjeđočavam tebe da je moj zid (tj. moj zidom ograđeni vrt, voćanjak - zvani) Mihraf milostinja na nju (tj. za nju)."

(Ili: Pa zaista ja zasnjeđočavam tebe da je moj plodonosni zid - tj. vrt, voćnjak - milostinja na nju. "Mihraf" znači plodonosan. Ovdje, međutim, u tekstu označava vlastito ime vrta prema nekim komentatorima, pa je prevod u zagradi naveden da se zadovolji i druga strana, tj. oni komentatori koji ne smatraju riječ u tekstu kao vlastito ime.)

GLAVA:

Kada je milodario ili je zaveštao (dao u zakladu) neki (dio) svoga imanja, ili neki (dio) svoga roba ili svoje životinje, pa ono je (pa to je) dozvoljeno (tako učiniti).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvjestio me Abdurahman, sin Abdullaha sina Ka'ba, da je Abdullah, sin Ka'ba, rekao: čuo sam Ka'ba, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori: rekao sam:

"O poslaniče Allaha! Zaista od moga pokajanja (kajanja) je (i to) da se izuvam od svoga imanja (tj. odričem ga se i dajem kao) milostinju (predajući ga) k Allahu i k Njegovom poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je (Muhamed a.s.): "Zadrži na tebi (tj. sebi) neki (dio) tvoga (svoga) imanja, pa ono (pa to) je bolje tebi." Rekao sam: "Pa zaista ja zadržavam moj (svoj) dio koji je u Hajberu."

GLAVA

(onoga) ko je milodario k svome punomoćniku (zastupniku), zatim je vratio punomoćnik k njemu.

A rekao je Ismail: izvjestio me Abdulaziz, sin Abdullaha sina Ebu Selemeta, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, ne znam ga (drukčije da priča) osim od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Pošto je sišla (objava): "Nećete postići dobročinstvo do (da) dijelite od (onoga) što volite...", došao je Ebu Talhate k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Govori (Veli) Allah, uzvišen je, u Svojoj knjizi: "Nećete postići dobročinstvo do (da) dijelite od (onoga) što volite...", a zaista najdraže moje imanje k meni je Biruha'." Rekao je: A bila je bašta (vrt, voćnjak - tako lijepa da) je bio (običaja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) ulazi (u) nju, i traži hlada u njoj i pije od njezine vode. Pa ona je (ovo su opet riječi Ebu Talhata) k Allahu i k Njegovome poslaniku, pomilovao ga Allah i spasio. Nadam se (od ovoga imanja) njegovog dobročinstva i njegove pohrane, pa stavi je (bašču), o poslaniče Allaha, gdje pokaže tebi Allah (da je najbolje). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Bravo! O Ebu Talhate! (Ili: Bravo, o Ebu Talhate!) To je korisno imanje. Primismo ga (primamo ga) od tebe i vraćamo ga na tebe (tebi), pa učini ga u najbliže (svoje rođake)." Pa

je milodario s njim (tj. njega - to imanje) Ebu Talhate na svoje rođake. Rekao je: A bio je od njih Ubejj i Hassan. Rekao je: I prodao je Hasan svoj dio od njega (od toga imanja uzevši cijenu za njega) od Muavije (tj. prodao ga je Muaviji). Pa se reklo njemu (Hassanu): "Prodaješ (tj. Zar ćeš da prodaš) milostinju Ebu Talhata?" Pa je rekao: "Zar neću prodati (Zar da ne prodam) sa' od datula za sa' od srebrenjaka?!" Rekao je: A bila je ta bašča u mjestu dvorca Džediletovića koji (je taj dvorac što) je sagradio njega Muavija.

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I kada prisustvuju (dođu) diobi (ostavštine umrloga) najbliži (rođaci), i siročadi i siromasi, pa dadnite im od njega....".

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Fadla, Ebunnuman, pričao nam je Ebu Avanete od Ebu Bišra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

"Zaista (neki) ljudi tvrde da je ovaj ajet dokinuo se (da se ova stavka Kur'ana stavila van snage, da je prestala vrijediti), a nije tako mi Allaha, nije se dokinuo, ali (tj. nego) je on (ovaj ajet) od (onih) što su međusobno olahko uzeli (omalovažili) ljudi (njihov smisao). Njih dva su dva upravljača (ostavštinom koja su obuhvaćena ovim ajetom): upravljač (što) nasljeđuje, i taj je koji daje; i upravljač (što) ne nasljeđuje, pa taj je koji govori sa poznatim (tj. sa lijepim govorom i riječima k prisutnima), govori: "Ne posjedujem ti da dadnem tebi."

(Kažu da je ova druga vrsta upravljača osoba koja zastupa siročad kao njihov tutor, pa je kao takva upravljač, a nije nasljednik, i ne može dijeliti od ostavštine ništa drugima, jer svoga dijela nema, a ne može dijeliti drugima od dijela siročadi.)

GLAVA

(onoga) što je lijepo za (onoga) ko premine (umre) iznenada (kao što je to) da milodare od njega (za njega) i izvršenja zavjeta od (tj. za) mrtvoga.

PRIČAO NAM JE Ismail, rekao je: pričao mi je Malik od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je (jedan) čovjek rekao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mojoj se je majci brzo (nenadno) uzela njezina duša, a mislim je da je progovorila (tj. da je mogla da progovori na samrti), milodarila bi (tj. rekla bi da se dadne, da za nju neka milostinja, odnosno dala bi ona neku milostinju). Pa da li (da) milodarim od nje (tj. za nju)?" Rekao je: "Da, milodari od nje (za nju)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha, od Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Sa'd, sin Ubadeta, bio zadovoljan Allah od njega, tražio rješenje (od) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Zaista moja je majka umrla, a na njoj je zavjet." Pa je rekao: "Izvrši ga od nje (za nju)."

GLAVA

zasvjedočavanja u zaveštanju (tj. prilikom davanja u zakladu) i milostinji.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam, sin Jusufa, da je Ibnu Džurejdž izvijestio njih, rekao je: izvijestio je mene Ja'la da je on čuo Ikrimeta, slobodnjaka Ibnu Abbasa (Ibnu Abbasovoga), (da) govori: obavijestio nas je Ibnu Abas da je Sa'd, sin Ubadeta, bio zadovoljan Allah od njega, brat Saidetovića, (imao slučaj takav da) je preminula njegova majka, a on je odsutan. Pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja majka je preminula, a ja sam (bio) odsutan od nje, pa da li koristi njoj (neka) stvar ako milodarim s njom od nje (tj. ako dadnem kao milostinju tu stvar za nju - za majku)." Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zaista ja zasvjedočavam (uzimam za svjedoka) tebe da je moj zid Mihraf milostinja na nju."

(Ili: "da je moj plodonosni zid milostinja na nju." Pod zidom se misli na vrt, voćnjak ograđen zidom.)

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I dajite siročadima njihova imanja, a zamjenjujte loše za dobro, i ne jedite njihova imanja uz vaša imanja, zaista ono je (tj. takav postupak je) bio veliki grijeh (tj. to je veliki grijeh). I ako se plašite da nećete biti pravedni u siročadima (među siročadima), pa vjenčavajte (uzimajte u brak ono) što je lijepo za vas od žena....".

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije, rekao je: bio je Urvete, sin Zubejra, (običaja da) priča da je on pitao Aišu, bio zadovoljan Allah od nje, (o smislu i značenju ajeta) "I ako se plašite da nećete biti pravedni u siročadima, pa vjenčavajte (ono) što je lijepo za vas od žena....". Rekao je (Urvete pričajući od Aiše r.a.):

"Ona je (tj. Stvar je u tome kada se nađe) sirotica u skrbništvu svoga zaštitnika (staraoca, tutora koji joj nije bližnji rođak, pa je može uzeti za ženu) pa zaželi njezinu ljepotu i njezino imanje, i hoće da sebi vjenča nju za niže od običaja njezinih žena (tj. i hoće da je sebi vjenča uz niži, manji vjenčani dar nego što se obično daje ženama slične ljepote i imanja), pa se njima zabranilo njihovo vjenčanje (brak sa tim takvim siroticama na drukčiji način) osim da budu pravedni njima u upotpunjavanju vjenčanog dara; i njima se je zapovjedilo za vjenčanje (za brak nekih drugih) koje su osim njih od žena." Rekla je Aiša: "Zatim su tražili rješenje ljudi (od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, poslije, pa je spustio Allah, moćan je i veličajan je:

"I traže rješenje (od) tebe o ženama, reci: Allah daje rješenje vama o njima....".

Rekla je: "Pa je razjasnio Allah o ovome (ajetu) da sirotica kada je bila lijepa i imućna, željeli su njezin brak, a nisu dostavljali njoj sa njezinim običajem (koji je u vezi) sa upotpunjavanjem vjenčanoga dara. Pa kada je bila nepoželjna ("regibe an": ne željeti nekoga) u malenkosti imanja i ljepote, ostavljali su je i sebi su tražili osim nje (neku drugu) od žena." Rekao je: "Pa kao što ostavljaju nju kada ne žele nju, pa nije za njih da vjenčaju nju kada žele nju, osim da učinu pravedno njoj najpotpuniju (sumu) od vjenčanoga dara i (da) dadnu njoj njezino pravo."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I prokušavajte (ispitujte) siročadi (da li su siročad razumno zrela za čuvanje svoje imovine), te kada su doprla brak (tj. i kada su postala polno zrela) pa ako ste vidjeli od njih napućenost, pa podajte k njima njihova imanja, a ne jedite ih rasipanjem i žurenjem (natjecanjem da ih pojedete prije nego ona) da odrastu; a ko je bio bogat, pa neka se sustegne (i od naplate svoga truda oko upravljanja njihovim imanjem do njihove punoljetnosti), a ko je bio siromašan, pa neka jede (tj. neka naplati svoj trud) sa poznatim (tj. sa uobičajenom nadnicom); pa kada dajete (predajete) k njima njihova imanja, pa zasvjedočite na njih, i dosta je Allah (kao) obračunavač (tj. kao svjedok). Za ljude je dio od (onoga) što su ostavili dva oca (tj. roditelji - otac i mati) i najbliži (rođaci), i za žene je dio od (onoga) što su ostavila dva oca i najbliži (rođaci) od (onoga) što je bilo malo od njega ili je bilo mnogo, uzakonjeni dio."

(To jest: I muški i ženski članovi imaju dio u nasljedstvu iza roditelja i najbliži rođaka i to dio koji je propisan, obavezan, uzakonjen.)

Hasiben misli (na značenje kao u izrazu) kafijen. "Kafijen" znači dostatan, dovoljan. Prema tome obračunavač znači dostatan.

GLAVA:

I šta je za staraoca (tj. I šta ima staralac, ili izvršitelj oporuke) da radi u imanju siročeta i šta jede od njega (od imanja) za količinu svoje plate (nagrade za rad i trud oko čuvanja siročetovoga imanja).

PRIČAO NAM JE Harun, sin Eš'asa, pričao nam je Ebu Seid, slobodnjak Hašimovića, pričao nam je Sahr, sin Džuvejrijeta, od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer milodario sa (nekim) imanjem (koji je pripadao) njemu na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a govoraše se njemu Semg (tj. bilo je imanju ime Semg) i bilo je palme (tj. i po tom imanju su bile palme). Pa je rekao Umer:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam iskoristio (tj. uzeo, stekao jedno) imanje, a ono je kod mene skupocijeno, pa sam htio da milodarim s njim (da ga dadnem, da ga dam kao milostinju)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Milodari sa njegovim korjenom, (tj. Milodari ga sasvim tako da) se neće prodavati, i neće se poklanjati, i neće se nasljeđivati, ali (tj. nego) će se dijeliti njegov plod." Pa je milodario s njim Umer, pa je njegova ta milostinja u put Allaha, i u vratove, i siromahe, i gostu, i sinu puta (putniku) i za najbliže (rođake). I nema grijeha na (onoga) ko je upravljao (tj. ko upravlja) njim da jede od njega s poznatim (načinom, tj. na uobičajen način nadnice) ili (da) dadne jesti svome prijatelju, ne bogateći se s njim (od toga imanja).

PRIČAO NAM JE Ubejd, sin Ismaila, pričao nam je Ebu Usamete od Hišama, od njegova oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (pričala je o govoru Allaha, uzvišen je:) "... i ko je bio bogat, pa neka se sustegne; a ko je bio siromah, pa neka jede sa poznatim (uobičajenim načinima)....", rekla je:

Spustilo se (ovo) o upravitelju (tj. staratelju) siročeta da pogodi (tj. da uzme) od njegova imanja kada je bio (kada bude) potreban sa količinom njegova imanja (tj. prema veličini siročetova imanja) sa poznatim (uobičajenim načinom i visinom naplaćivanja nadnica za rad i trud).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Zaista (oni) koji jedu imanja siročadi, jedu u svojim stomacima samo vatru, i unići će (u) plamen."

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Sulejman, sin Bilala, od Sevra, sina Zejda, Medenije, od Ebul-Gajsa, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Odstranite se sedam uništavajućih (grijeha)." Rekli su: "O poslaniče Allaha! A šta su one (tj. a koje su to griješne radnje koje će da unište onoga ko ih bude činio)?" Rekao je: "Udruživanje sa Allahom (tj. Osim jedinoga Boga vjerovanje još kakvih božanstava-višeboštvo, mnogoboštvo), i čarolija (mađija, mađioničarstvo, opsjena), i ubijanje osobe koju je zabranio Allah osim sa pravom (tj. osim slučaja kada osoba učini djelo zbog kojega je pravo da se ubije), i jedenje kamate, i jedenje imanja siročeta, i okretanje leđa (tj. i bijeg iz, sa borbene linije na) dan puzanja (tj. na dan rata) i bacanje (ljage objede za blud na) sačuvane vjernice nemarne (bezbrižne, nepažljive žene)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I pitaju te o siročadima; reci: poboljšanje (tj. činiti dobro) njima je dobro (svojstvo), a ako se međusobno pomiješate s njima, pa vaša su braća; a Allah zna pokvarenoga od poboljšavajućeg (tj. i poboljšavajućeg); a da je htio Allah, zaista bi otešćao vama, zaista Allah je moćan, (i) mudar."

"Le eanetekum" - zaista bi otešćao vama - je (isto što i) "le ahredžekum" - zaista bi otežao vama (dao bi vam poteškoću) -, i (isto je to što) je "dajjeka alejkum" - stijesnio bi na vas (a to opet znači: stavio bi na vas poteškoće). A "anet" je (isto što i) "hadaat": bila je ponizna.

(Riječ "anet" nema veze sa "le eanetekum", jer "anet" je "ana ja'nu unuvven, anaen: biti ponizan"; a "eanete je od "anetun: pasti u tešku stvar". Zbog toga komentatori s pravom kažu da je Buharija bez veze ovdje u tekst svoga djela stavio rečenicu: "Ve anet hada'at - A anet je hada'at", i kažu da je to udaljavanje i skretanje od onoga o čemu ovdje govori. Ta skretanja i udaljavanja od teme su česta pojava u Buharije u njegovom Sahihu. To se časovito skretanje i udaljavanje od teme zove stručno u arapskom jeziku "istitradun". U daljem tekstu kod ovakvih mjesta neće se davati ovo objašnjenje nego će se samo staviti ovaj izraz, tj. reći će se: Ovo je "istitrad".)

A rekao je nama Sulejman: pričao nam je Hammad od Ejuba, od Nafi'a, rekao je: Nije odbio Ibnu Umer (ni) na jednoga (čovjeka) oporuke.

(Tj. Ko bi god oporučio da mu Ibnu Umer izvrši oporuku, Ibnu Umer bi to prihvatio i nije odbio to.)

A bio je Ibnu Sirin (takav da je) najdraža (od svih) stvari k njemu u imanju siročeta (ta) da se sakupe k njemu njegovi iskreni savjetnici ili njegovi zaštitnici (tutori, pokrovitelji; ili: bližnji rođaci) pa (da) pogledaju (postupak) koji je (taj što je) on dobar njemu (tj. koji je za siročete najbolji). A bio je Tavus (običaja) kada se pitao (kada je pitan) o (nekoj) stvari (tj. o nečemu) od stvari siročadi, (da) pročita (tj. bio bi pročitao): "... a Allah zna pokvarenoga (koji kvari, štetno upravlja imanjem siročeta) od poboljšavajućega....". A rekao je Ata' o

siročadima: Malo i veliko (je takvo da) će trošiti zaštitnik (upravljajući, tutor) na svakog čovjeka sa njegovom količinom od njegova dijela.

GLAVA

uzimanja za poslugu siročeta u putovanju i prisutnosti (kod kuće) kada je bilo (tj. kada bude to) dobro za njega (tj. kada je to prikladno, korisno za siročete), i (GLAVA) gledanja majke ili njezinoga muža za siročete (tj. njihova pažnja prema siročetu).

PRIČAO NAM JE Ja'kub, sin Ibrahima sina Kesira, pričao nam je Ibnu Ulejjete, pričao nam je Abdulaziz od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Doputovao (Došao) je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, nije za njega sluga (tj. a nije imao nikakvog sluge), pa je uzeo Ebu Talhate za svoju ruku, pa je krenuo (otišao) sa mnom (tj. odveo me je) k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista Enes je okretan (ili pametan) dječak, pa neka služi tebe." Rekao je: Pa sam služio njega u putovanju i prisutnosti (kod kuće). Nije rekao meni (ni) za (jednu) stvar (što) sam napravio nju: zašto si napravio ovo ovako?; a ni za (jednu) stvar (što) nisam napravio nju: zašto nisi napravio ovo ovako?

GLAVA:

Kada je dao u zakladu (neku) zemlju, a nije objasnio granicu, pa ono je (tj. ovakvo postupanje je) dozvoljeno, a takođe milostinja.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, od Malika, od Ishaka, sina Abdullaha sina Ebu Talhata, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Ebu Talhate najmnogobrojniji pomagač u Medini imanjem od palmi (tj. imao je najviše palmi). A bio je najdraži njegov imetak k njemu Biruha' (bašča koja je bila) okrenuta prema (tj. stajala je, nalazila se je prema) Bogomolji. I bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (običajno) uniđe (u) nju i pije od vode u njoj dobre. Rekao je Enes: Pa pošto je sišla (objava, ajet): "Nećete postići dobročinstvo do (da) dijelite od (onoga) što volite....", ustao je Ebu Talhate pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista Allah govori (veli): "Nećete postići dobročinstvo do (da) dijelite od (onoga) što volite....", a zaista najdraži (od) mojih imanja ka meni je Biruha', i zaista ona (ta bašča Biruha') je milostinja radi Allaha (u ime traženja zadovoljstva Allahova), nadam se njezina dobročinstva i njezine pohrane kod Allaha, kod Allaha, pa stavi nju gdje je pokazao tebi Allah (da je najbolje). Pa je rekao:

"Bravo! To je koristonosno imanje, ili odlazeće (imanje u dobrotvornost, u dobročinstvo)." Sumnjao je Ibnu Selemete (da li je rečeno "rabihun" ili "raihun"). A već sam čuo šta si rekao, i zaista ja vidim (tj. mislim) da učiniš nju u najbliže (svoje rođake). Rekao je Ebu Talhate: "Činim to, o poslaniče Allaha!" Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u svoje najbliže (rođake) i u sinove svoga strica. A rekao je Ismail, i Abdullah, sin Jusufa, i Jahja, sin Jahja-a, od Malika: odlazeće (imanje).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdurahima, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Zekerija, sin Ishaka, rekao je: pričao mi je Amr, sin Dinara, od Ikrimeta, od

Ibnu Abbasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je (jedan) čovjek rekao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista njegova majka je preminula. Da li koristi njoj ako sam milodario od nje (tj. za nju)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa zaista je za me (tj. zaista ja imam jedan) plodonosan (vrt) i zasvjedočavam te da sam ja već milodario od nje (za nju taj vrt)."

GLAVA:

Kada je dala u zakladu (jedna) skupina (neku) zemlju udruženo (zajednički, jer su svi u toj skupini i zajednički vlasnici te zemlje), pa ono (to) je dozvoljeno (tako postupiti i učiniti).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdul-Varis od Ebuttejjaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za gradnju Bogomolje, pa je rekao:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi (tj. Označite mi cijenu koju tražite) za ovaj vaš zid (tj. zemljište ograđeno zidom)." Rekli su: "Ne tako nam Allaha, ne tražimo njegove cijene osim (tj. nego) k Allahu (ga predajemo, tj. dajemo ga tebi u ime Allaha)."

GLAVA

davanja u zakladu kako se piše (zapisuje)?

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Ibnu Avn od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pogodio (Dobio) je Umer u Hajberu (neku) zemlju, pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Pogodio sam (takvu) zemlju (da) nisam pogodio imanja nikad skupocijenijega od njega, pa kako zapovjedaš meni za njega?" Rekao je: "Ako hoćeš, daćeš zadržati njezin korijen (od prometa, prodaje, tj. daćeš je u zakladu) i milodarićeš s njom." Pa je milodario Umer da se ono neće prodavati njezin korijen, i neće se poklanjati i neće se davati u nasljedstvo - (milodario ju je tako da se prihod od nje daje) u siromašne, i najbliže (rođake), i vratove (tj. i za oslobađanje robova od ropstva), i u put Allaha, i gostu i sinu puta (tj. i putniku). A nema grijeha na (onoga) ko upravlja njom da jede od nje sa poznatim (uobičajenim, načinom), ili (da) nahrani prijatelja ne bogateći se u njemu."

GLAVA

davanja u zakladu za bogatoga (imućnoga), i siromašnoga i gosta.

PRIČAO NAM JE Ebu Asim, pričao nam je Ibnu Avn od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Umer, bio zadovoljan Allah od njega, našao imanje u Hajberu, pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega. Rekao je:

"Ako hoćeš, milodarićeš s njom (tj. daćeš tu zemlju u milostinju, kao milostinju)." Pa je milodario s njom u (tj. među) siromašne, i bijednike, i rođaka i gosta.

GLAVA

davanja u zakladu zemlje za Bogomolju.

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Abdussamed, rekao je: čuo sam svoga oca, pričao nam je Ebuttejjah, rekao je: pričao mi je Enes, sin Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (ovo):

Pošto je doputovao (došao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) Medinu, zapovjedio je za Bogomolju i rekao je:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi za ovaj vaš zid." Rekli su: "Ne tako nam Allaha, nećemo tražiti njegove cijene osim k Allahu (u ime Allaha dajemo ga za izgradnju tvoje bogomolje)."

GLAVA

davanja u zakladu životinja, i konja, i roba (raznih vrsta robe) i šutača (šutećeg imanja, tj. novca: zlata i srebra).

Rekao je Zuhrija o (onom) ko je učinio hiljadu zlatnika u put Allaha, i dao ih k (jednom) dječaku svome trgovcu (da) trguje s njima, i učinio je njegov čar (dobit) milostinju za bijednike i najbliže (rođake), da li je za čovjeka (tj. da li taj čovjek koji je dao taj novac, ima pravo i dozvolu) da jede od čara (dobiti) te hiljade (ikakvu) stvar (išta, imalo)? A ako nije bio učinio čar njezin (dobit od te hiljade - od trgovanja sa tom hiljadom) milostinju u bijednike (tj. za bijednike)? Rekao je: Nije za njega da jede od nje (tj. od čara i dobiti te hiljade ni u kojem slučaju).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, pričao nam je Ubejdulah, rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer natovarao na konja (kobila što je pripadala) njemu (natovarao je jednoga čovjeka da se bori) u putu Allaha (a ta kobila je bila ona što) je dao nju poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njemu za (to da) natovari na nju (nekoga) čovjeka. Pa se je izvijestio (obavješten je) Umer da je on već zastavio nju (da) proda nju, pa je pitao poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da sebi kupi nju. Pa je rekao:

"Ne kupuj sebi nju, i ne vraćaj nipošto u tvojoj (svojoj) milostinji (što si ti jednom od sebe dao)."

GLAVA

troška ustaoca za imanjem datim u zakladu.

(Pojam ustalac obuhvata u ovom slučaju svaku vrstu radnika na tom imanju: najamnika, nadglednika i zastupnika. Tako kaže Ajnija.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebuzinada, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Neka ne razdjeljuju sebi moji nasljednici (ni jednoga) zlatnika. Što sam ostavio (tj. Što ostavim) poslije troška (izdatka, alimentacije) mojih žena i troška (snabdijevanja za) moga radnika, pa ono je (sve ostalo) milostinja."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Nafi'a, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer sebi uslovio (uvjetovao) u svome davanju u zakladu da jede ko upravlja njim i (da) dadne jesti svome prijatelju ne bogateći se imanjem (tj. ali da mu ne dadne toliko da mu se prijatelj oimući imanjem, obogati imanjem od imanja datoga u zakladu).

GLAVA:

Kada je dao u zakladu (neku) zemlju ili bunar i uslovio (uvjetovao) je sebi za svoju osobu (da ima pravo vaditi kove, kante vode iz toga bunara) kao kove (kante svih) muslimana.

A dao je u zakladu Enes (jednu) kuću, pa je bio (običaja), kada bi došao, (da) odsijeda (tj. bio bi odsijedao u) njoj. A milodario je Zubejr sa svojim kućama (tj. dao je svoje kuće kao milostinju), i rekao je za vraćenu (vraćenoj, tj. razvjenčanoj) od svojih kćera da stanuje ne oštećujući (ona koga) i ne oštećen s njom (da ne bude niko zbog nje oštećen). Pa ako se (ona) obogati sa (kakvim) mužem, pa nije za nju pravo (tj. nema više pravo da stanuje u tim njegovim kućama datim kao milostinju čim se uda za koga). A učinio je Ibnu Umer svoj dio od kuće Umera stanom za nužne (potrebe, siromašne ljude) od roda (ili od porodice) Abdullaha (tj. od svoje porodice). A rekao je Abdan: Izvijestio me moj otac od Šu'beta, od Ebu Ishaka, od Ebu Abdurahmana da je Usman, bio zadovoljan Allah od njega, gdje se je opkolio (tj. ondje gdje je bio opkoljen od protivnika), nadvirio (natkućio) se na njih, i rekao je: "Zaklinjem vas Allahom, a ne zaklinjem (druge) osim drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, zar niste (oni koji) znate da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko iskopa Rume (Rumete - Rume je ime bunara u Medini), pa njemu je raj (nagrada na sudnjem danu)." Pa sam iskopao nju (tu čatrnju, taj bunar). Zar niste (oni koji) znate da je on rekao:

"Ko opremi vojsku poteškoće, pa njemu je raj." Pa sam opremio njih. Pa su potvrdili njemu za (ono) što je rekao.

(Pod opremanjem misli se na snabdijevanje hranom, oružjem, tovarnim i jahaćim životinjama i slično. Pod vojskom poteškoće misli se na borbu na Tebuku, odnosno na vojni pohod na Tebuk.)

A rekao je Umer u svome davanju u zakladu: Nema grijeha na (onoga) ko upravlja njim da jede. A već upravlja njim davalac u zakladu i (drugi) osim njega, pa on je prostran za svakoga (tj. pa izraz ima široko značenje koje se može odnositi na svakoga).

GLAVA:

Kada je rekao davalac u zakladu: Nećemo tražiti (tj. Ne tražimo) njegove cijene osim k Allahu (predajemo), pa ono je (pa je to) dozvoljeno (tako postupiti).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Abdulvaris od Ebutejjaha, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"O Nedžarovići! Zacijenite mi za vaš zid." Rekli su: "Nećemo tražiti njegove cijene osim k Allahu."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji vjerujete svjedočenje među vama je - kada je došla jednome (od) vas smrt - (u) vremenu oporuke dva pravedna od vas ili druga dvojica osim vas ako ste vi udarali u zemlju (tj. putovali), pa je pogodio vas pogodak (udes) smrti; zadržaćete njih dvojicu poslije molitve, pa će se zaklesti njih dva (tj. položiće zakletvu) sa Allahom - ako sumnjate - : Nećemo kupiti za nju (za zakletvu nikakve) cijene i da je bio (tj. makar da je) najbliži (rođak u pitanju), i nećemo sakriti svjedočenja Allaha, zaista mi tada (bili) bismo od grijehnika. Pa ako se je posrnulo (tj. naišlo) na (to) da su njih dva zaslužila grijeh (lažnim svjedočenjem), pa druga dva (koji) će stati mjesto njih dvojice od (onih) koji (su takvi da) se je zaslužilo (obistinilo za grijeh) na njima, dva najbliža, pa će se zaklesti njih dva sa Allahom: zaista naše svjedočenje je pravičnije od svjedočenja njih dvojice, i ne činimo nasilje (nepravdu), zaista mi bismo (bili) tada od nepravednika (nasilnika). To je najniže da dođu sa svjedočanstvom (tj. da donesu, izvrše svjedočenje) na njegovo lice (tj. na njegov način - na način kako treba da se izvrši svjedočenje), ili (da) se plaše da se vrate (odbije) zakletve poslije njihovih zakletvi, i bojte (čuvajte) se Allaha, i slušajte, a Allah neće upućivati (na pravi put) narod (ljude) pokvarene (griješne)."

"El-evlejšani" - dvojica najbliži -, jedan (od) njih dva (kaže se) "evla"; a od njega je (tj. od toga je došao i izraz) "evla bihi" - bliži za njega (preči njemu). "Usire" je (isto što i) "uzhire": pokazao se je. "Easerna" je "azherna": pokazali smo (dali smo na vidjelo).

A rekao je meni Alija, sin Abdullaha: Pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Ibnu Ebu Zaidete od Muhameda, sina Ebul-Kasima, od Abdulmelika, sina Seida sina Džubejra, od njegova oca, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Izašao je (jedan) čovjek od Sehmovića sa Temimom Darijem (Darijjevićem) i Adijjem, sinom Bedda-a, (izašli su i krenuli na putovanje iz Medine u Siriju radi trgovine) pa je umro (taj čovjek) Sehmović u (jednoj) zemlji (kraju, predjelu takvom da) nije u njoj musliman (nijedan bio ni postojao tada nastanjen u toj zemlji). Pa pošto su doputovali (došli nazad u Medinu) njih dva (Temim i Adijj) sa njegovom ostavštinom, izgubili su (nasljednici umrloga, tj. nisu našli među donešenim stvarima jedan) sud (ili pehar) od srebra, našaran od zlata.

("muhavvesan" znači: nališćen - a to znači našaran šarama koje su ličile na lišće palmi, predstavljale lišće palmi, jer "husun" znači lišće od palme. Na više načina se može tumačiti otkud su nasljednici mogli da znaju da nedostaje ta posuda, odnosno pehar. To se neće ovdje objašnjavati.)

Pa je dao zaklesti njih dvojicu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

(To jest: Zapovjedio je Temimu i Adijju da se zakunu da oni nisu uzeli sebi posudu, pehar umrloga.)

Zatim se našao (taj) sud (pehar) u Meki. Pa su rekli (oni kod kojih se našao pehar):

"Kupili smo sebi njega od Temima i Adijja." Pa su ustala dva čovjeka od njegovih bližnjih (rođaka, ili zaštitnika, pokrovitelja umrloga Sehmovića) pa su se zaklela njih dva: "Zaista naše svjedočenje je pravije od svjedočenja njih dvojice (tj. naša zakletva je pravija od zakletve njih dvojice - Temima i Adijja), i zaista sud (pehar) je za njihovoga druga (tj. pripada njihovom drugu)." Rekao je: I o njima je sišao ovaj ajet:

"O (vi) koji vjerujete, svjedočenje među vama....".

GLAVA

izvršenja (tj. plaćanja) izvršitelja oporuke dugove (dugova) umrloga bez prisustvovanja (većeg broja) od nasljednika.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sabika, ili Fadl, sin Jakuba od njega (od Muhameda, sina Sabika), pričao nam je Šejban Ebu Muavijete od Firasa, rekao je: rekao je Šabija: pričao je meni Džabir, sin Abdullaha, Ensarija, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je njegov otac postao mučenikom (tj. pao je u boju na) dan Uhuda, i ostavio je šest kćera, i ostavio je na sebi (jedan) dug (dugovanje). Pa pošto je prispjelo trganje (tj. branje ploda sa) palmi, došao sam poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Već si saznao (tj. Već znaš) da je moj roditelj (otac) postao mučenikom (poginuo na) dan Uhuda, i ostavio je mnogo duga, i zaista ja volim (želim) da vide tebe vjerovnici (tj. ljudi kojima je moj otac ostao dužan). Rekao je: "Idi (Odi), pa uhrpaj (doslovno: pogumnaj - stavi, saberi na guvno) svaku (vrstu) datula (hurmi) na (jednu) stranu." Pa sam (to) učinio. Zatim sam zovnuo (pozvao Muhameda a.s.). Pa pošto su pogledali k njemu, razdražili su se sa mnom (tj. zbog mene, ili: protiv mene u) tom času. Pa pošto je vidio šta prave (šta čine), obišao je oko najveće (od) njih guvnom (tj. obišao je on okolo najveće hrpe datula na guvnu - ili: okolo hrpe za koju treba najveće guvno - a to znači: najveće mjesto, površina - jer bejderun znači guvno, harman - a znači i mjesto na koje se stavljaju posječene, obrane datule - obišao je Muhamed a.s.) tri puta, zatim je sjeo na njega (na guvno, na prostor gdje je bila najveća hrpa datula), zatim je rekao:

"Zovi (pozivaj) tvoje drugove (kojima je tvoj otac ostao dužan)." Pa nije prestao (da) mjeri njima do (časa kada) je izvršio Allah povjerenu stvar moga oca (tj. kada je dao Allah da se isplati sav dug moga oca). A ja sam tako mi Allaha zadovoljan (voljan) da izvrši Allah povjerenu stvar moga oca, a (da) se neću vratiti k mojim sestrama (ni) sa (jednom) datulom (tj. pa makar ne ponio sestrama ni jedne datule-hurme). Pa su se spasila tako mi Allaha guvna (harmani) sva (od) njih, čak da ja gledam k guvnu koje je (to što je) na njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kao da on nije okrnjio jedne datule (tj. nijedne datule od njega).

Rekao je Ebu Abdullah: Ugru bi misli (s tom riječi na značenje koje ima i riječ - izraz) hidžu bi: uzburkali su se sa mnom (tj. uzdigli su se, uzbudili su se zbog mene, protiv mene).

"Pa smo razdražili (podstakli) među njima neprijateljstvo i mržnju....".

(Ovo je istitrad ova zadnja rečenica, koja je dio ajeta iz Kur'ana. Cilj je da se jače objasni značenje izraza "ugru bi". Riječ "džedad" u tekstu ovoga hadisa doslovno znači: sjeći plod palme datulu-hurmu - sa stabla palme - a to znači: brati, trgati, skidati plod. Zbog toga je ta riječ i prevedena sa - trganje, branje.)